

Geachte leden van de gemeenteraad,

De Rekenkamer bedankt het college voor de bestuurlijke reactie van 10 december 2019 op het rapport 'Informatiepositie van de raad in besluitvormingsprocessen Casus Laren: Hart van Laren'. De bestuurlijke reactie heeft de rekenkamer ertoe aangezet nog een nawoord richting de gemeenteraad te formuleren. Hieronder gaan we in op de punten die het college in de reactie aansnijdt. Vooraf een opmerking over de procedure van hoor en wederhoor, ter verduidelijking.

Hoor en wederhoor

De rekenkamer hecht eraan de feiten juist in het rapport op te nemen. Daarom is in de procedure van hoor en wederhoor voorzien in een feitencheck. Op 27 juni 2019 is de nota van bevindingen, met het feitenrelaas, voor de ambtelijke hoor en wederhoor aangeboden. De ambtelijke hoor en wederhoor is bedoeld om de door de rekenkamer gerapporteerde feiten te checken. Dat heeft geleid tot een op punten aangepast rapport, waardoor er gedragen bevindingen zijn gerapporteerd. Het feitenrelaas wordt na deze feitencheck niet meer aangepast en samen met de conclusies en aanbevelingen voor een bestuurlijke reactie aangeboden. In de bestuurlijke reactie in principe geen feitelijke onjuistheden meer gerapporteerd worden. Het college geeft echter aan toch feitelijke onjuistheden in het rapport te hebben aangetroffen. Deze zijn dus niet in de fase van ambtelijke hoor en wederhoor naar voren gebracht. Dat betekent voor de rekenkamer dat het hier of geen in het oog springende punten betreffen, daar deze niet in het ambtelijk wederhoor zijn opgemerkt of dat het gaat om interpretaties van feiten. Hieronder gaat de rekenkamer eerst in op de reactie op de conclusies en aanbevelingen en daarna puntsgewijs op deze door het college als feitelijke onjuistheden aangemerkte punten.

Proces

Volgens het college is er bij de rekenkamer geen duidelijke focus en afbakening in het onderzoek geweest, omdat de periode verruimd is naar de periode vanaf 2008, terwijl de startnotitie de periode 2012 t/m 2018 vermeldt. De rekenkamer herkent zich niet in deze kwalificatie. Het kan gedurende het onderzoeksproces nodig blijken de feiten uit de onderzochte periode met bevindingen uit een eerdere periode in te kaderen.

Algemeen oordeel

Geen opmerkingen.

Bestuurlijke reactie op conclusies

Conclusie 1

Het college stelt hier dat er een meerjarensubsidie is, waarbij de hoogte jaarlijks vastgesteld wordt op basis van het bedrijfsplan en de begroting. Dat was niet de situatie tijdens het rekenkameronderzoek. Uit de opmerking van het college (zie Algemeen oordeel) dat de uitvoering vanaf de subsidiecyclus 2021 op orde zal zijn, spreekt ook dat deze nu nog niet op orde is.

Conclusie 2

De crux van de conclusie van de rekenkamer is dat subsidieverlening in combinatie met prestatieafspraken een belangrijk sturingsinstrument is, wat het voor raad en college mogelijk maakt kaders te stellen, te sturen en zicht te houden op de hoogte van de financiële bijdrage en de verwachte prestaties. De rekenkamer concludeert dat op deze beide gebieden de besluiten en afspraken op dit moment nog onvoldoende helder zijn.

Conclusie 3

Het college stelt dat het mogelijk is van de termijnen af te wijken en dat dat soms noodzakelijk is. De conclusie luidt echter dat het subsidieproces een 'ad hoc' karakter heeft en op dit moment nog niet structureel op orde is. Met andere woorden: het vraagstuk strekt verder dan uitsluitend het voldoen aan termijnen.

Conclusie 4

De rekenkamer was niet op de hoogte van deze afzonderlijke bijlage. Deze geeft inderdaad inzicht. Desalniettemin acht de rekenkamer de conclusie gerechtvaardigd dat het ingewikkeld is om goed inzicht te krijgen in de jaarlijkse bijdragen van de gemeente aan Hart van Laren in de periode van 2008 tot nu, mede door de veranderingen in de registratie.

Conclusie 5

Het is duidelijk dat het college kan afwijken van de bepalingen in de ASV (zie art. 21 Hardheidsclausule). We stellen ook niet dat de gemeente geen subsidie kon verlenen. Dat is immers in de praktijk gebeurd. De rekenkamer geeft enkel aan dat de toekenning van deze subsidies niet voldeed aan de gemeentelijke beleidskaders zoals beschreven in de ASV. De onderzoeksperiode van dit rekenkameronderzoek liep tot eind 2018. De rekenkamer heeft, gelet op de focus van het onderzoek, het jaar 2019 dan ook niet bestudeerd. In een reguliere cyclus zou de beheerstichting in het voorjaar van 2019 een bedrijfsplan 2020 en een subsidieaanvraag voor 2020 hebben ingediend en kon het college (binnen 13 weken) op basis daarvan de subsidie voor 2020 toekennen. We begrijpen dat deze reguliere cyclus nog in ontwikkeling is.

Bestuurlijke reactie op de aanbevelingen

Met name de aanbevelingen zijn van belang in verband met de doorwerking van een rekenkamerrapport. De rekenkamer constateert tot haar genoegen dat het college de aanbevelingen onderschrijft.

Feitelijke onjuistheden

Het college geeft aan in het rapport een aantal onjuistheden te hebben aangetroffen. Zie hiervoor het stuk 'Hoor en wederhoor' op p. 1.

We gaan hieronder kort in op de door het college genoemde punten [cursief aangegeven]:

Pag. 11, noot 17. U constateert dat er aan een afspraak met de GSF gerefereerd wordt maar dat deze nooit concreet is gemaakt. In april 2010 is er een intentieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en de GSF. Hierin staat onder meer dat 'partijen de wens hebben om een samenwerking aan te gaan over de inzet van leerlingen van College de Brink bij het beheer van het Cultuurhuis en het Centrum voor Muziek en Muziekonderwijs'. Hierin is

ook sprake van het ontwikkelen van leerwerkplaatsen. Een definitieve afspraak hierover is niet tot stand gekomen.

Reactie RK

Hier is geen onjuistheid aangegeven. In de voetnoot stelt de rekenkamer dat meerdere betrokkenen, zowel bij de beheerstichting als bij de gemeente, aan deze afspraak refereren. De afspraak is voor zover bekend nooit geconcretiseerd en schriftelijk vastgelegd. Het college bevestigt dit met de aanduiding dat een definitieve afspraak niet tot stand is gekomen.

Pag. 14, huurverlaging. U schrijft dat op grond van de besluitvorming over Wijzer vooruit! in 2018 de eerste huurverlaging gerealiseerd kon worden. Dat moet 2017 zijn.

Reactie RK

Klopt inderdaad, zo staat het in het jaarverslag 2017 van de gemeente.

Pag. 15. U stelt: ...koos het college ervoor om het exploitatietekort van de beheerstichting direct ten laste van de gemeentelijke begroting te brengen. Dit was niet conform de ASV, er was op dat moment geen subsidiebeschikking. De ASV schrijft niet voor of en wanneer bedragen in de begroting opgenomen moeten worden. Het opnemen van een bedrag ten behoeve van Hart van Laren sluit aan bij de besluiten over Wijzer vooruit! en de kadernota 2017.

Reactie RK

Hier is geen onjuistheid aangegeven. Het verstrekken van financiële middelen aan de beheerstichting was de facto een subsidie die zonder een subsidiebeschikking werd verstrekt. De beheerstichting en de gemeente voldeden op meerdere punten niet aan de ASV. De ASV schrijft inderdaad niet voor of en wanneer bedragen in de begroting moeten worden opgenomen, maar wanneer er sprake is van een subsidie, moet deze wel aan de ASV voldoen.

Pag. 15. U schrijft dat met ingang van 2018 middelen in de programmabegroting opgenomen zijn. Dat moet zijn met ingang van 2017.

Reactie RK

Klopt inderdaad, zo staat het in het jaarverslag 2017 van de gemeente.

Pag. 15, noot 34. U benoemt dat de kleine meerjarige subsidie voor nieuwe activiteiten niet toereikend was om de exploitatietekorten mee te dekken. Deze was daar ook niet voor bedoeld.

Reactie RK

De zin is slechts bedoeld ter verduidelijking.

Pag. 16, huurverlaging. In tegenstelling tot wat u schrijft is de eerste huurverlaging niet in 2016 maar in 2017 gerealiseerd. Dit was op basis van een besluit uit 2016.

Reactie RK
Akkoord.

Pag. 18, subsidieplafond. U stelt dat het aan de raad is een subsidieplafond vast te stellen. Vanaf 2015 wordt in Laren niet met een subsidieplafond gewerkt, dit is ook niet verplicht, maar een mogelijkheid. Een subsidieplafond wordt vooral gebruikt als motivatie voor het afwijzen van subsidie. Op basis van de aangevraagde en te verwachten subsidieverzoeken gaat er jaarlijks een overzicht naar het college. Over subsidies met een hoog risicoprofiel worden altijd afzonderlijke besluiten door het college genomen.

Reactie RK

Hier is geen onjuistheid aangegeven. De rekenkamer stelt ook niet dat vaststellen van een subsidieplafond een verplichting is. Het is een bevoegdheid van de raad. De rekenkamer verwijst naar de Algemene Subsidieverordening van Laren 2011, artikel 5.1: "De raad kan jaarlijks bij de vaststelling van de programmabegroting besluiten tot het vaststellen van subsidieplafond(s).

Pag. 21. De commissie van advies is in 2015, vanwege de resultaten in 2014, en dus niet in 2013 ingesteld.

Reactie RK

Hier is geen onjuistheid aangegeven. De tekst in het rapport luidt: "Toen de resultaten in 2013 opnieuw flink tegenvielen, besloot het college een commissie van advies in te stellen en informeerde het college de raad over de uitkomsten en vervolgstappen." De rekenkamer stelt niet dat de commissie van advies in 2013 werd ingesteld. Uit het rapport van deze commissie van advies blijkt dat wethouder Van der Pols in de loop van oktober 2014 een drietal inwoners van Laren benaderde voor een oriënterend gesprek over de tegenvallende exploitatie van Hart van Laren (rapport Hoe klopt het Hart van Laren?, 5 maart 2015). Hieruit spreekt dat de commissie van advies eind 2014 werd ingesteld met de opdracht om in 2015 te rapporteren.

Pag. 21,22. U stelt dat er met de toekenning van de subsidies voor 2017 en 2018 niet aan de beleidskaders zoals beschreven in de ASV voldaan wordt. In de ASV is echter ook de bepaling opgenomen dat het college ook kan wijken van de termijnen. Daarom twijfelen we ook niet over de rechtmatigheid van deze besluiten.

Reactie RK

Hier is geen onjuistheid aangegeven. Het rapport vermeldt: "Het subsidieproces was op dat moment nog niet afgerond, omdat de onderliggende prestatieafspraken nog niet waren vastgelegd. Daarmee voldeed de toekenning van deze subsidies niet aan de gemeentelijke beleidskaders zoals beschreven in de ASV. Hiermee loopt de gemeente een risico op het vlak van rechtmatigheid." Er is afgeweken van de bepalingen in de ASV en het onderzoeksdossier bevat geen collegebesluiten over afwijking van de ASV. Het mogelijk ontbreken van collegebesluiten maakt dat er een rechtmatigheidsrisico is.

Pag. 23, hier geeft u aan dat de huurverlagingen in 2016 en 2017 doorgevoerd zijn. Dit moet zijn 2017 en 2018.

Reactie RK

Zie ook het punt over pag. 16 hierboven. Het college besloot in mei 2016, na het rapport Wijzer vooruit!, al tot de huurverlaging. Dit werd in het jaar erop gerealiseerd.

Pag. 24, u schrijft dat het college in 2018 besloot de bijdrage voor Hart van Laren direct ten laste van de begroting te brengen. In 2016 is dit al opgenomen in de begroting van 2017. Door het vaststellen van die begroting heeft ook de raad daarmee ingestemd.

Reactie RK

Zie ook het punt over pag. 15 hierboven. Klopt inderdaad, zo staat het in het jaarverslag 2017 van de gemeente.